

Přesto autor dále pokračuje a uvádí, jak jsou imigranti díky adaptaci na nový životní styl připraveni zlepšit život svých příbuzných pomocí spolupráce s politickými institucemi v zemi imigrace a prosazováním politických reforem v původní zemi. Poukazuje tak na akvizici demokratického smýšlení, neboť imigranti v přijímající zemi „obdrželi určitý stupeň svobody“ a získali „ekonomické nebo politické zdroje“ (s. 97). Ovšem jakým způsobem „svobodu“ nebo „ekonomické a politické zdroje“ získali, již není v publikaci uvedeno. Začlenění je tak v publikaci samozřejmým předpokladem dokládáným jen vágními větami jako „imigrace poskytuje příležitosti a zdroje pro svůj hlas“ (s. 95). Tato skutečnost tak s ohledem na autorovu koncepci přeshraničních vazeb problematizuje celé vyznění publikace.

Roger Waldinger tak de facto proklamuje začlenění. Vyzněním celé knihy totiž je, že se migranti stávají členy přijímající země: „Zapustí kořeny a považují přijímající zemi za zemi adoptovanou.“ (s. 78) Jelikož autor v publikaci neozřejmuje sociální proces začlenění, lze tento závěr považovat za problematický.

Autor také kauzálně propojuje vliv politického „začlenění“ – např. získání občanství – s vlastní identifikací migrantů. Přestože legalizace pobytu může mít skutečně vliv na identitu imigrantů, protože díky udělení občanství může imigrant (v případě dvojího občanství) svévolně překračovat hranice států, samotné „udělení práv“ nutně neznamená silnější identifikaci migranta se společností v přijímající zemi. Bezprostředním dopadem právní dimenze začlenění nemusí být ani změna významotvorných referencí migrantů. Akvizice občanství má však podle Rogera Waldingera vliv na proměnu identifikace migrantů, ačkoliv existují i jedinci s občanstvím přijímajícího státu a trvající silnou sounáležitostí s původní komunitou. Jedná se totiž o pouhý dokument, který nesvědčí o ztrátě sounáležitosti s původní komunitou nebo o adaptaci do majoritní společnosti, ale pouze

o rozšíření práv migranta v přijímající zemi. Zde se tak odkrývá zásadní nedostatek Waldingerovy teorie, celkově totiž *uvádí začlenění jako problematiku strukturální nebo politickou, a nikoliv sociální, zatímco přeshraniční vazby jsou pro něj problematikou sociální*. Tím se také částečně vysvětluje, proč se autor dostatečně nevěnoval analýze začlenění. Přebíral politický a strukturální diskurz začlenění jako samozřejmě aplikovatelný.

Autor tak naplnil svou vlastní pověst – v publikaci proponuje americký asimilační narativ, což uvozuje větou: „Lepší život je zde než doma.“ (s. 81, míněn „lepší život“ ve Spojených státech amerických než v Mexiku, pozn. aut.) U Rogera Waldingera se tak objevuje přesvědčení o asimilaci imigrantů, ale také stanovisko, že politické mechanismy mají přímý vliv na identifikaci migranta. Publikace je tak sice ovlivněna proklamací začlenění, ale autor zároveň chvályhodně navazuje na analýzu konfliktního uspořádání přeshraničních vztahů z per jiných badatelů (např. P. Levitt. *Transnational Villagers*. Berkeley – Los Angeles: University of California Press 2001) a nutno dodat, že se badatelé píšící o přeshraničních vazbách doposud nevěnovali konfliktnímu uspořádání těchto vazeb v takovém rozsahu jako právě Roger Waldinger. Kniha si tak bezesporu zaslouží pozornost. Na úplný závěr je také patřičné dodat, že knihu je nutné číst v kontextu mexické imigrace do Spojených států amerických.

Luděk Jirka

Jonathan Eig: *The Birth of the Pill: How Four Crusaders Reinvented Sex and Launched a Revolution*

New York, W. W. Norton & Company 2014, 416 s.

Kniha *The Birth of the Pill: How Four Crusaders Reinvented Sex and Launched a Revolution* amerického autora Jonathana Eiga popisuje klikatou cestu, která i přes četná úskalí

nakonec vedla k vynálezu a přijetí hormonální antikoncepční pilulky. Autor se zabývá tématem, které je sociologicky relevantní, například pro populační studia, demografii či gender studies, a aktuální i po více než padesáti letech od uvedení první hormonální antikoncepční pilulky na americký trh. Kniha však není odbornou sociologickou studií.

Sám autor, původní profesí novinář, na svém osobním blogu označuje jako nejdůležitější pro napsání knihy osobní nadšení či zaujetí. Tímto prohlášením částečně obhajuje svoje rozhodnutí sepsat knihu o tématu, které není jeho odbornou specializací. Jeho předchozí tři knihy – *Luckiest Man: The Life and Death of Lou Gehrig* (2005), *Opening Day: The Story of Jackie Robinson's First Season* (2007) a *Get Capone: The Secret Plot that Captured America's Most Wanted Gangster* (2010) – se věnují tématům značně různorodým, společným jmenovatelem by mohl být zájem o významné osobnosti různých oblastí a epoch. Osobní zaujetí tématem a novinářská praxe autora jsou i z této knihy jasně patrné od samého počátku až do jejího konce. Vynález hormonální antikoncepční pilulky je popisován jako příběh čtyř hlavních osobností, z nichž každá, díky svým osobním zájmům, přesvědčením, ambicím nebo zdrojům a kontaktům, hrála svou roli ve vývoji preparátu, který proměnil význam intimity a reprodukce v životě člověka a který je i padesát let po svém uvedení na trh brán jako přirozená součást životního stylu současných žen. Autor se vedle hlavního cíle, kterým je popis výzkumu a vývoje hormonální antikoncepční pilulky, jejího testování, uvádění na trh a přijímání veřejností, věnuje místy podrobným popisům míst, situací nebo nálad, líčí vzhled i charakterové vlastnosti jednotlivých vystupujících postav, tedy užívá prvky typické pro vyprávění.

Na 416 stranách knihy, z nichž 329 tvoří samotný příběh, najdeme třicet tři krátkých kapitol plus epilog. Kniha tímto značným rozčleněním sice získává spád a je velmi

čtivá, na druhou stranu však v některých místech působí mírně chaoticky, schematicky skáče od jedné události či osobnosti ke druhé, popis výzkumu hormonální antikoncepční pilulky je líčen jako série osobních rozhodnutí, úspěchů a neúspěchů čtyř klíčových aktérů. Kniha se opírá o tištěné zdroje (odborné i populárně naučné knihy týkající se užívání i historie antikoncepce nebo vzniku a rozmachu ženského hnutí) i materiály sesbírané samotným autorem (zejména rozhovory s pamětníky nebo potomky hlavních postav), nemá však charakter čistě odborného textu – to ani nebylo záměrem autora. Sociologické a sociální pozadí procesu vynálezu a přijímání antikoncepční pilulky je přítomné spíše implicitně v příběhu Margaret Sanger, stoupenkyně feminismu, zastánkyně ženských práv a propagátorky rozšíření antikoncepce jako prostředku osvobození žen od četných a na sebe rychle navazujících těhotenství, která ohrožují jejich život a přesahují možnosti rodinného rozpočtu. Spolehlivou antikoncepci považovala za nutnou podmínku emancipace žen, byla přesvědčená, že potěšení ze sexuálního života a jeho příznivý vliv na zdraví, tak jak o něm četla v knihách Sigmunda Freuda, je možné jedine bez hrozby nežádoucího otěhotnění.

Sanger je líčena jako silná osobnost stojící si za svým cílem, jehož naplnění věnovala celý svůj život.

U zrodu samotné myšlenky na nutnost vynálezu spolehlivé, uživatelsky jednoduché a bezpečné antikoncepční metody, jejíž užívání by bylo tak snadné, jako vzít si aspirin, tedy stála Margaret Sanger. Doufala, že snadno dostupná, na vůli muže nezávislá a neviditelná antikoncepční metoda nejen vyřeší problém nechtěných těhotenství, ale také otevře ženám nové příležitosti, promění jejich pohled na sexualitu, zvýší celkovou spokojenost manželských párů a v globálním měřítku pomůže vyřešit přelidňenost chudých států. Postupně se ukázalo, že ne všechny cíle byly naplněny. Oproti předpokladům získala pilulka více příznivců mezi bohatými ženami a v ze-

mích vyspělých, navíc část žen nebyla s užíváním spokojená, pocítovala vedlejší účinky nebo nebyla schopná pravidelné užívání dodržovat.

Hlavní roli ve výzkumu a vývoji antikoncepční pilulky hrál Gregory Pincus, vědec, který byl pro své kontroverzní postoje a názory vyloučen z Harvardu. Pincus je popisován především jako vysoce ctizádostivý vědecký hledající velký projekt, kde by mohl uplatnit své vědomosti o reprodukci savců. Uvědomuje si potenciální rizika a problémy, které mohou z vývoje hormonální antikoncepce plynout, touha po průlomovém objevu však převažuje. Vývoj antikoncepční pilulky chápe jako odpověď na prosby žen, vědu používá jako nástroj k řešení problémů a odmítá obvinění z toho, že si zahrává se životem. Antikoncepční pilulka je, dle jeho mínění, první z řady vynálezů, které promění lidskou sexualitu a reprodukci směrem k moderní reprodukční vědě. Jeho práce je popisována z pozice silného hráče, který se riskantně pohybuje na poli výzkumu a hledá do svého týmu podobně smýšlející spolupráce. Kniha začíná setkáním Sanger a Pincuse v roce 1950, tedy zhruba čtyřicet let poté, co se Sanger začala aktivně věnovat boji za práva žen na reprodukční svobodu navzdory tehdejšímu omezujícím americkým zákonům, které zakazovaly nejen distribuci antikoncepce v jakékoli její podobě, ale dokonce i šíření informací na toto téma.

Projekt finančně podporovala Katharine Dexter McCormick, vdova se značným majetkem a zájmem o vědu. Posledním z popisované klíčové čtveřice je katolický lékař John Rock, který měl díky své profesi možnost testovat vyvíjené preparáty na ženách a pomohl tak získat data nezbytná k žádosti o registraci a uvedení přípravků na trh. Protože však testování provázela řada problémů a opakovaně se nedařilo shromáždit dostatek dat, která by prokázala nejen spolehlivost, ale také nezávadnost vyvíjeného léku, první uvedení preparátu na trh proběhlo pod označením lék na ne-

pravidelnosti a poruchy cyklu; o antikoncepčním účinku se mluvilo a psalo pouze nepřímo. Schválení pro účel zabránění těhotenství proběhlo o tři roky později. I přes vedlejší účinky se tento preparát stal brzy po svém uvedení na trh nejprodávanejším lékem, počet uživatelů se každoročně násobil a výzkum v oblasti reprodukční medicíny se stal jedním z hlavních zájmů farmaceutického průmyslu.

Kniha je čtivým seznámením s počátky antikoncepční revoluce, která se ze Spojených států od šedesátých let minulého století šířila postupně do celého světa. Autor se dále v průběhu celé knihy letmo dotýká i proměn společnosti a společenského klimatu, které popisuje jako důsledek druhé světové války, zmiňuje také historii antikoncepčních praktik v dobách, kdy byla sexualita pro veřejné diskuse i tištěná média tabu. Na pozadí příběhu se čtenář dozvídá o sociálních podmínkách tehdejší doby, podobě instituce manželství, důsledcích i příčinách vysoké porodnosti, demografických trendech proměny porodnosti a o dalších, sociologicky relevantních tématech. Tyto výkladové části jsou vloženy do hlavní linie příběhu.

Kniha postrádá úvod nebo předmluvu, která by nějakým způsobem vyložila čtenáři náhled autora na zpracovávané téma, jeho perspektivu nebo cíl, s jakým se do psaní pustil. Až postupně je tak jasné, že jeho ambicí nebylo primárně zmapovat počátky, průběh a postup antikoncepční revoluce jako sociálního fenoménu. Chtěl se zaměřit na čtyři hlavní osobnosti, které, více méně z vlastních zdrojů a navzdory všeobecně nepřátelskému postoji vlády, antikoncepční revoluci odstartovali. Protože je kniha svým charakterem spíše populárně naučná, hodí se pro získání základního povědomí o počátcích feministického hnutí ve Spojených státech, proměnách postavení žen v rodině i společnosti a vůbec o procesech, které jsou někdy souhrnně označovány jako druhá demografická tranzice.

Lucie Vondráčková